

4. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. К.: Либідь, 2003. 344 с.

5. Міністерство молоді та спорту України. Результати молодіжної політики 2021 [Електронний ресурс]. Київ, 2021. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/rezylt/molod2021.pdf

6. Резван О. О., Марусинець М. М. Розвиток професійної компетентності сучасного викладача вищої школи у тренінгових формах підвищення кваліфікації. Моделювання компетентнісної професійної освіти в контексті євроінтеграції : монографія. – Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – 356 с. URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4690/3/%d0%9c%d0%be%d0%b4%d0%b5%d0%bb%d1%8e%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f_compressed.pdf

УДК 796.012.2:502.3

Клименко Тарас Андрійович,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету будівництва і архітектури;*

Арановський Олексій Євгенійович,

*здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня, групи ФВС-22
Київського національного університету будівництва і архітектури*

ПРИРОДНІ ТА ШТУЧНО-КЕРОВАНІ ЧИННИКИ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ТРЕНУВАЛЬНОЇ І ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна підготовка спортсменів перетворилася в складну систему, якій органічно поєднується власне тренувальна і змагальна діяльність з сукупністю факторів зовнішнього середовища, які стосуються різноманітних галузей діяльності, але впливають на результативність підготовки та участі у змаганнях. Цим чинникам в останні роки приділяється особлива увага, їх коло постійно розширюється, уточнюються і конкретизуються можливості кожного з них. Однак, ще відсутня чітка систематизація і класифікація цих факторів, аналіз їх впливу на ефективність підготовки в залежності від рівня майстерності спортсменів, етапу багаторічної підготовки, на якому вони знаходяться, організаційних форм підготовки, що дозволяють належною мірою використовувати потенціал різноманітних складових зовнішнього середовища, здатних підвищити ефективність підготовки та результативність змагальної діяльності спортсменів.

Людина, яка прийняла рішення присвятити своє життя спорту, в будь-якому випадку потрапляє в особливе середовище, яке утворилося в цій сфері діяльності. Його особливості викликані специфічним характером професійної діяльності спортсмена, оскільки його головне виробниче завдання формування в процесі тренувальної діяльності і життя спеціальних умінь і навичок, що дозволяють досягати тих чи інших спортивних результатів.

Роль численних факторів зовнішнього середовища, здатних вплинути на ефективність процесу підготовки та змагальної діяльності спортсменів, істотно змінюється в залежності від цілей, завдань і змісту кожного з етапів багаторічного вдосконалення. Раціональне використання потенціалу факторів зовнішнього середовища в залежності від специфіки конкретного етапу багаторічної підготовки має суттєвий, а в ряді випадків і радикальний вплив на ефективність процесу підготовки, реалізацію потенційних можливостей атлетів і рівень їх спортивних досягнень.

Формування зовнішнього середовища, що забезпечує ефективну тренувальну і змагальну діяльність, багато в чому пов'язано з наявністю, так званих, нормативних та ненормативних переходів в спортивній кар'єрі. Нормативні, тобто ті що відповідають стандартам і правилам, переходи змінюють перебіг і умови підготовки спортсменів, їх спосіб життя, соціальний статус, матеріальні можливості, пов'язані з передбачуваними подіями і процесами. До таких переходів відносяться переходи від початкової підготовки до серйозних тренувань, від юнацького спорту до спорту дорослих, від занять спортом при завершенні спортивної кар'єри до звичайного життя. До переходів такого ж типу можна віднести переїзд юних спортсменів в спеціалізовані центри підготовки (спортивні школи-інтернати, спортивні академії), перехід з режиму тренування в спортивному клубі в режим підготовки в збірній команді тощо.

У процесі глобалізації сучасного спорту вищих досягнень найважливішим сегментом стає формування розгалуженої міжнародної мережі тренувальних центрів, що складається з національних спортивних інфраструктур і створення конкурентного середовища між спортивними центрами по залученню спортсменів як на світовому рівні, так і всередині країни. Для підтримки високого рівня конкурентоспроможності спортивні центри змушені постійно підвищувати якість і розширювати перелік послуг, що надаються, і умов. У результаті впровадження ефективних механізмів з боку державних і громадських організацій щодо стимулювання співпраці різнопрофільних установ, організацій і підприємств з тренувальними центрами виникла конкуренція між фахівцями, здатними вплинути на якість спортивної підготовки. Здійснюється активний пошук і впровадження нових технологій, які включають організаційні, фінансові, матеріально-технічні, наукові, медичні, соціальні, інформаційні, освітні, кадрові та інші аспекти спортивної підготовки, що забезпечують конкурентоспроможність тренувального центру як місця для підготовки вітчизняних або зарубіжних спортсменів.

Список використаних джерел

1. Єсентаєв Т. К. Навколишнє середовище тренувальної та змагальної діяльності спортсменів, Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту, Київ – 2016, 21 с.

2. Платонов В. М. Фізична підготовка спортсмена / Платонов В. М., Булатова М. М. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.

3. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Аналіз методологічних та психолого-педагогічних аспектів фахової підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 5th International scientific and practical conference “Progressive research in the modern world” (February 1-3, 2023). BoScience Publisher, Boston, USA, 377–384. URL: <http://surfl.i/qdhotn>

4. Шамич О.М. Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с. <https://repository.knuba.edu.ua/items/0556ed25-7d1e-40cd-bfd3-0b908aefa24d>

5. Шамич О.М. Поняття та структура природного права людини на охорону здоров'я / О. М. Шамич // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: [зб. наук. пр.]. –К., –2014. – № 11. – С. 75-92. <https://ap.uu.edu.ua/article/23>

6. Шамич О. М., Костенко М. П. Організація та регулювання як функції управління у професійній діяльності тренера-викладача фізичного виховання та спортивного педагога // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2023. — №2. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-2-8588>

7. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Контент-аналіз професійної роботи тренерів-викладачів з фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 2nd International scientific and practical conference “Innovations and prospects in modern science” (February 13-15, 2023). SSPG Publish, Stockholm, Sweden, 209–220. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-IN-MODERN-SCIENCE-13-15.02.23.pdf#page=209>

УДК 796:005.3

Клименко Тарас Андрійович,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету будівництва і архітектури;*

Волинець Павло Володимирович,

*здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня, групи ФВС-22
Київського національного університету будівництва і архітектури*

СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У сфері фізичної культури і спорту, як і в інших сферах, існують три основні стилі керівництва: авторитарний, демократичний та ліберальний. Авторитарний стиль характеризується жорстким контролем і централізацією влади, демократичний передбачає залучення команди (класу, групи) до прийняття рішень, а ліберальний надає повну свободу дій підлеглим.

Авторитарний (директивний) стиль роботи тренера чи вчителя фізичного виховання характеризується повним одноосібним прийняттям рішень (до того ж тільки власного формулювання), намаганням залишити за собою виключне право заохочувати і карати. Всі керівні впливи вчителя-автократа зводяться до